

4.9. Soovides on vastuolu

On veel üks vastuolu, mis takistab aadressiandmete korrastamist ja inimeste andmetega seostamist infosüsteemides. **Inimestel on kaks vastukäivat soovi.**

1. Tahan kõiki teenuseid üha kvaliteetsemalt ja kiiremini saada!
 - Las riik ehitab meile siia tee, las omavalitsus ehitab meile siia lasteaia ...
 - Meil oleks siia vaja uut vee- ja kanalisatsioonitrassi ning elektriliini – nii palju inimesi on juurde kolinud.
 - Tahan saada riigilt ja omavalitsuselt teavitusi oma elukoha lähiümbruse kohta, näiteks kui midagi ehitama hakatakse või on liikluskorralduse muutus.
 - Miks meil registripõhist rahvaloendust ei tehta – arenenud riikides (Saksamaal, Norras jm) loendatakse inimesed ja eluruumid üle ilma inimesi tülitamata.
2. Ma ei avalda enda asukohta (elukohta) ega hoonete andmeid riigile.
 - Rahvastikuregistrisse ma küll oma õiget elukohta ei ütle, pole riigi ega valla asi, kus ma elan.
 - Mul ei olegi kindlat elukohta, kord olen siin, kord seal.
 - Ehitisregistris tahetakse ju riigilõivu saada, ma saan oma sauna elumajaks ümber ehitada ka ilma ehitusloata.

Sellises olukorras on aga keerukas kvaliteetseid teenuseid pakkuda. Paraku ei saa tänapäeva teadmiste tasemel ilma asukohainfota paljusid teenuseid osutada.

Registrite andmete põhjal tehakse arvestused, kui palju ühes või teises piirkonnas inimesi elab, mis võivad olla nende igapäevased vajadused (näiteks kas on rohkelt lastega noori peresid või on pigem vanemad inimesed). Maksutulude laekumine sõltub sellest, kuhu inimese elukoht on rahvastikuregistris registreeritud jne.

Inimeste kartus registris registreeritud ja üle loetud saada on sageli takistuseks avaliku sektori teenuse saamisel.

Loomulikult ei ole inimesed ammugi enam sunnismaised ja elavadki kord suvilas, kord linnas, ja tulevikus võiksid registrite tehnilised võimalused tagada ka selle info töödeldavuse. Siiski on ka praegu võimalik määratleda üks elukoht peamisena ja nende andmete alusel saaksid riik ja omavalitsus inimestega suhelda, nende vajadustega arvestada ning plaane teha.

Lisaks eeltoodule on valede või puudulike registriandmete korral tegu ka otseste lisakuludega andmete täiendava korrastamise ja kogumise tõttu. Näiteks rahva ja eluruumide loenduse tegemiseks kulutas riik 2011. aastal umbes 19–25 € iga inimese kohta. Iga rahvaloenduse kulud kasvavad võrreldes eelmisega kordades. Üle maailma on igakordne kulude kasv umbes 10-kordne. Seega 2021. aasta rahvaloenduse kulud korrastamata andmete tõttu on üsna oluline kulu meie kõigi ühisest rahakotist.

Tänapäeva ühiskonna paremaks toimimiseks on vajalik, et info registrites oleks kvaliteetne igas mõttes, nii täielikkuse kui ka sisulise õigsuse poolest, ning lisaks on muidugi oluline info tekkelugu. Ühtlasi on vajalik, et ühiskonna hoiakud toetaksid heal tasemel registrite toimimist. See tagab ühiskonna jätkusuutlikuma toimimise ja aitab kulusid kokku hoida.

Andmekvaliteedi osas on aastatel 2013-2020 astunud tubli samm edasi. Kui 2010. aasta alguse seisuga oli ainult umbes 80% inimestest rahvastikuregistri hoone tasemel aadresside alusel ADS-is olevate hoonete või katastriüksuste aadressidega seostatavad, siis 2020. a lõpus saame öelda, et seostatud on juba üle 99%

rahvastikuregistri aadressidest ning oleme ka teiste riikide võrdluses selles osas esirinnas.

Üldine andmekvaliteet üha paraneb tänu omavalitsuste järjepidevale ja tõhusale tööle.

Viimati uuendatud 11.01.2023